
MRTVÍ ČÍŇANI v ošuntělé Lucerně

MRTVÍ ČÍŇANI v ošuntělé Lucerně

Tohle byl kdysi člověk, dýchal, chodil, smál se nebo brečel. Teď tu stojí obnažený do morku kostí v omšelém prostředí pražského paláce Lucerna. Není sám, přijelo jich víc. I do Česka dorazil poněkud bizarní, o to skandálnější a především komerčně úspěšný projekt Bodies... The Exhibiton. Jaké vášně tu nebohé kostry budí?

Je sobota 5. května, první den, kdy je výstava v Praze otevřena pro veřejnost. Do Lucerny na Bodies míří mladí lidé ve dvojicích, ale i starší zájemci a také rodiny s dětmi. Češi i cizinci. U pokladny stojí v řadě nepřetržitě čtyřicet padesát lidí, zdá se, že na nezáměr si organizátoři stěžovat nemůžou. Při ceně vstupného 349 korun se tu rýsuje slušný zisk.

„Zájem je veliký a projevíly ho i školy,“ chlubí se Petr Novák, mluvčí pořadatele. Poptávku zvyšuje fakt, že podobná expozice je otevřena nejbližší v Portugalsku. „Jsme první zemí bývalého východního bloku, kam se výstava dostala. Po světě existuje celkem osm Bodies... The Exhibition. Tři v USA, ostatní v Evropě a Asii.“

Očekávání před vstupem na výstavu jsou různá a různé jsou i pocity po jejím projití. Někdo je zhnusen, někdo prý poučen, převládají ale spíš rozpaky. Na obrázcích vypadá vše jaksi působivěji než ve skutečnosti. Až si člověk řekne, jestli celý ten humbuk kolem není zbytečný. Kritici výstavy si to nemyslí.

Halík: Je to barbarské

Nejostřeji vystoupil katolický kněz a vysokoškolský pedagog Tomáš Halík. Akci označil v otevřeném dopise rektorovi Univerzity Karlovy Václavu Hamplovi za barbarskou, k čemuž dodal, že jde o jeden z nejodpornějších útoků na důstojnost lidské bytosti v dějinách naší civilizace. Halík vyzývá akademickou obec, aby se od výstavy distancovala.

Pozadu nezůstávají ani mnozí lékaři. Od otevření výstavních prostor uběhlo sotva pár hodin, a nesouhlas s expozicí dala najevo Česká anatomická společnost. „Z odborného hlediska na exponátech nevidím nic nového. V tomto provedení jde o kýč,“ vyjádřil se profesor Miloš Grim, přednosta Anatomického ústavu 1. LF v Praze a předseda České anatomické společnosti. Podle něj by se Česká republika neměla řadit k zemím, kde jsou podobné výstavy povoleny. „Myslím, že tělo zemřelého nemůže být objektem k vystavování. Ostatně náš zákon o pohřbenictví to přímo zakazuje. Samozřejmě s výjimkou těla zemřelého v rakvi před pohřbením,“ dodal profesor Grim v debatě na serveru Aktuálně.cz.

Ale i mezi lékaři se najdou zastánci expozice. Že je poučná, si myslí například exministr zdravotnictví David Rath. Výstava podnítila i debaty psychologů. Ti varují rodiče před tím, aby sem brali děti. Ačkoli i pořadatel sám nedoporučuje návštěvu dětem do dvanácti let, chodí i mladší. „Hmm, bylo to hezký, zajímavý, ale celý bych to nevydržela. Je to krásný, ale nemám na to žaludek. Třeba ten chlap, co tam stál bez kůže, mě děsil,“ přiznává jedenáctiletá slečna, která absolvovala výstavu se starší sestrou. Ta je ještě uvnitř. Přijely kvůli tomu z Benešova.

Ukázky koster částečně potažených kůží a tukem a s náznaky práce svalů či vnitřních orgánů hájí autor výstavy před všemi kritiky třeba tím, že pro pochopení zdravotních problémů či civilizačních chorob by měl člověk poznat své tělo také zevnitř. Stejně jako by prý měl vidět, jak vypadají plíce kuřáka a nekuřáka in natura. „Je to výstava především vzdělávací a naučná. Nespátřuji na ukázkách lidského těla nic špatného. Ovšem když člověk dělá něco, co je na hraně, musí počítat s kontroverzními ohlasy,“ stále si trvá na svém medicínský ředitel výstavy, profesor biologie Roy Glover z univerzity v americkém Michiganu. Jeho „vzdělávací misí“ od vzniku v roce 2004 vidělo dosud po světě 16 milionů lidí. Profesor je zájmem jistě potěšen, všichni o sobě díky němu vědí víc.

Zašlá Lucerna nepomáhá

Šerá expozice v Lucerně je rozdělena paravány do několika částí. Kostra, svalstvo, krevní oběh. „Nadchl mě preparát cévního systému. To jsem si neuměla představit. Je to skvělé, ale celkově jsem čekala víc. Víc ukázek, odbornější komentář, a to hlavně bez chyb, které tam jsou,“ popisuje své pocity dvaadvacetiletá studentka Tereza z Berounska. „Že jsou to skuteční lidé, neřeším, já nepřišla na šokující akci, ale na výstavu, kde se chci něco dozvědět. To se zčásti stalo.“ Právě fakt, že jsou zde vystavovány skutečné ostatky mrtvých lidí, vyvolává největší rozruch. Ten ještě stupňují pochyby o původu těl. Údajně se jedná o těla čínských vězňů, kteří nedali ke svému vystavení souhlas. Autoři výstavy tvrdí, že je to jinak, ale konkrétní být nedokáží. „Pocházejí z Číny, z tamních medicínských univerzitních laboratoří. Tam pracují nejzkušenější odborníci na preparaci lidských těl,“ říkal profesor Glover při návštěvě Prahy. Zda ovšem zemřeli dali souhlas k tomu, aby se stali exponáty, a zda na to jsou písemné doklady, neupřesnil.

Zmíněná otázka trápí etiky, návštěvníky ale zjevně nikoliv. Víc než původ těl kritizují silně ošuntělé prostory, v nichž se výstava koná. Vybrala je pořádající firma Interconcerts. Omluvou jí může být, že s výstavními prostory moc zkušeností nemá, obvykle totiž vozí do Česka hvězdy hudebního showbyznysu. Koneckonců i tohle je přece showbyznys, nic víc, profesore Glovere.

Plastinací k trvanlivosti

Metoda, jíž jsou předváděná těla upravena, se jmenuje plastinace a jejím duchovním otcem je anatom Gunther von Hagens. V čem tkví kouzlo „nesmrtelnosti“? Tělo zemřelého je vloženo do acetonu a zmrazeno. Tak dojde k odstranění vody z tkání a jejímu nahrazení acetonem. Poté se tělo vloží do tekutého polymeru (křemíková guma či epoxidová pryskyřice) a následně se nechá ve vakuu odpařit aceton; na jeho místo se dostane tekutý plast, který ztuhne. Pražská výstava profesora Roye Glovera není první vlaštvou ve svém oboru. Prvně užil mrtvá těla ke komerčním účelům právě Gunter von Hagens už v roce 1995 v Tokiu.

***

Putování mrtvol po světě

Gloverova expozice zahájila úspěšnou marketingovou cestu v USA roku 2004. Poprvé byla k vidění v New Yorku, poté v Miami a Las Vegas. I přes kritické názory úspěšně vydělávala. Morální ránu jí zasadili o rok později ve fl oridské Tampě. Vedení Museum of Science and Industry ji ve svých prostorách odmítlo. „Dokud vystavovatel nepředloží souhlas mrtvých s tím, aby se posmrtně stali exponáty, nelze expozici povolit,“ zněl verdikt právníků muzea. Poté těla navštívila Seattle, než se přesunula do Evropy. Rozruch způsobila všude, ve Španělsku byla zakázána, v Londýně vyprovokovala církevní hodnostáře k mohutnému odporu, ale podnik putuje stále dál. Glover své „sochy“ paralelně znovu vystavuje v New Yorku, San Diegu a Washingtonu D. C. Glover ovšem není původní, jeho akce je inspirována obdobnou výstavou nazvanou Body Worlds, která je dílem německého anatoma Guntera von Hagens. Bylo to roku 1995 v Mannheimu. Byznys je to stále výnosný, Hagen dnes už nevystavuje pouze v pronajatých prostorách v Dallasu či Phoenixu, ale má i své Plastinarium se stálou výstavou v německém Gubenu.